

TP Hồ Chí Minh: PHÁT TRIỂN HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

Nguyễn Khắc Thanh

Phó Giám đốc Sở KH&CN TP Hồ Chí Minh

Với mục tiêu trở thành trung tâm khởi nghiệp của cả nước, TP Hồ Chí Minh đang xúc tiến nhiều hoạt động quan trọng để phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp (HSTKN). Bài viết giới thiệu về những kết quả bước đầu trong hoạt động này của thành phố.

Điều kiện và đặc trưng của HSTKN

Phát triển các doanh nghiệp khởi nghiệp đang là chính sách quan trọng ở tất cả các quốc gia. Mặc dù các doanh nghiệp khởi nghiệp chỉ chiếm một phần rất nhỏ so với các công ty, nhưng tác động của chúng nếu thành công lại rất lớn. Xiaomi, Uber, Airbnb... là những ví dụ điển hình. Trên thực tế, tỷ lệ doanh nghiệp khởi nghiệp thành công và phát triển là không cao. Chính vì vậy, việc xây dựng một hệ sinh thái phù hợp hỗ trợ cho các doanh nghiệp khởi nghiệp là rất quan trọng, đặc biệt là trong bối cảnh của Việt Nam.

Mặc dù chưa có định nghĩa chính thức cho khái niệm HSTKN và thuật ngữ này được sử dụng theo nhiều cách khác nhau, nhưng theo cách hiểu phổ biến hiện nay thì nó nói đến một khu vực địa lý cụ thể hay “điểm nóng” (như Silicon Valey) có mật độ cao các công ty khởi nghiệp và tổ chức trung gian. Phạm vi của hệ sinh thái có thể khác nhau, từ một vài khối nhà đến một đất nước, nhưng được sử dụng phổ biến nhất là nói đến một thành phố hay một khu

vực đô thị. Theo Báo cáo xếp loại HSTKN toàn cầu, HSTKN là “một thành phố đô thị hay một khu vực địa lý (bán kính khoảng 100 km) có nguồn quỹ chung để chia sẻ. Những thành viên chính của HSTKN thường chính là các nhà khởi nghiệp. Những thành viên khác thông thường được xem như những thành viên của hệ sinh thái bao gồm các nhà tài trợ và nhà đầu tư, các trung tâm ươm tạo, các nhà tăng tốc hay những nhà cung cấp dịch vụ (cả công cộng và tư nhân) cũng như các quá trình, các sự kiện...”

Theo những điều kiện và đặc trưng chung của các HSTKN thành công, có thể tóm gọn như sau:

- HSTKN thường xuất hiện ở những địa điểm có “tài sản đặc biệt phù hợp” (như trường đại học chất lượng cao, những không gian đáng sống và/hoặc có truyền thống công nghiệp mạnh hoặc có một hay nhiều công ty lớn).

- Sự phát triển của HSTKN được thúc đẩy bởi “sự phục hồi doanh nghiệp” - là một quá trình mà ở đó các doanh nghiệp thành công “tái đầu tư tài sản và kinh

nghiệm của mình để tạo ra nhiều hoạt động của doanh nghiệp mới”.

- Nơi đó phải “giàu thông tin”, nghĩa là các khởi nghiệp (và các thành viên khác) tiếp cận được các thông tin và kiến thức về nhu cầu của người tiêu dùng, về công nghệ...

- Những hệ sinh thái hoạt động tốt thường có chung một số đặc trưng văn hóa, chẳng hạn như xu hướng văn hóa “cho trước khi nhận” và có thái độ tích cực trước các tình trạng không mong đợi.

- Tài chính sẵn sàng - có các nguồn quỹ và các nhà đầu tư - những người cung cấp tài chính (tài trợ thông minh) cũng như cố vấn và tư vấn cho những doanh nghiệp khởi nghiệp mới.

- Vai trò của các trường đại học và viện nghiên cứu là quan trọng (mặc dù không phải là quyết định) đối với sự thành công của HSTKN bởi vì chúng thu hút doanh nghiệp, nhân tài và chuyên gia cho hệ sinh thái.

- Các hệ sinh thái thành công cũng cần phải có một thị trường phong phú cung ứng các dịch vụ

khác nhau (như luật sư, chuyên gia tư vấn, cố vấn kinh doanh...) để hỗ trợ kinh doanh cho các doanh nghiệp khởi nghiệp mới.

Phát triển HSTKN ở TP Hồ Chí Minh

So sánh các điều kiện đã phân tích ở trên, có thể thấy TP Hồ Chí Minh hội tụ các điều kiện quan trọng để có thể trở thành trung tâm khởi nghiệp của đất nước. Chính vì vậy, TP Hồ Chí Minh đã đặt mục tiêu đến năm 2020 có ít nhất 500.000 doanh nghiệp hoạt động, hỗ trợ 2.000 dự án khởi nghiệp đổi mới sáng tạo. Thành phố đã và đang thực hiện nhiều hoạt động để kết nối cộng đồng khởi nghiệp, hỗ trợ hoạt động xúc tiến, đào tạo, huấn luyện, áp dụng mô hình hợp tác đối tác công tư để giúp cộng đồng khởi nghiệp tiếp cận các nguồn lực, cải cách hành chính, bố trí gói đầu tư 1.000 tỷ đồng từ ngân sách để hỗ trợ khởi nghiệp... Bước đầu, thành phố đã đạt được những kết quả sau:

- Thành lập Quỹ đầu tư khởi nghiệp và sáng tạo (HSIF): Đây là nguồn vốn từ khu vực tư nhân và hoạt động theo mô hình đầu tư trực tiếp vào các doanh nghiệp khởi nghiệp.

- Tổ chức các cuộc thi ý tưởng khởi nghiệp "Startup Wheel" nhằm thu hút các ý tưởng kinh doanh tiềm năng, đột phá của giới trẻ và đã trở thành cuộc thi khởi nghiệp có uy tín và chất lượng.

- Xây dựng Sàn giao dịch ý tưởng kinh doanh nhằm tạo cơ hội cho các dự án/sản phẩm khởi nghiệp giới thiệu dự án của mình, đánh giá mức độ quan tâm của thị trường và nhà đầu tư để phát triển dự án; tạo môi trường để các nhà đầu tư tìm kiếm dự án tốt,

Các nhóm khởi nghiệp đang được hỗ trợ tại Saigon Innovation Hub

hình thành mối liên kết giữa dự án và nhà đầu tư.

- Hình thành các cơ sở ươm tạo doanh nghiệp tại Đại học Quốc gia TP Hồ Chí Minh, Trường Đại học Kinh tế, Trường Đại học Bách khoa, Trường Đại học Nông lâm, Công viên phần mềm Quang Trung, Khu công nghệ cao, Khu nông nghiệp công nghệ cao... nhằm hỗ trợ các nhóm, cá nhân, doanh nghiệp khởi nghiệp và phát triển các mô hình kinh doanh.

- Hình thành mô hình tổ chức hỗ trợ khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (Saigon Innovation Hub - SIHUB), làm đầu mối thúc đẩy, kết nối các hoạt động đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp; định hướng, điều phối và đẩy mạnh hợp tác đối tác công - tư trong HSTKN sáng tạo; trở thành điểm kết nối cộng đồng đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp của thành phố, triển khai các chính sách hỗ trợ của thành phố cho cộng đồng, và là đầu mối hợp tác quốc tế cho

hoạt động khởi nghiệp.

- Kết nối hợp tác với các hoạt động ươm tạo và đổi mới sáng tạo của Bộ Khoa học và Công nghệ (KH&CN) - Chương trình Đối tác đổi mới sáng tạo Việt Nam - Phần Lan - IPP, Chương trình Thương mại hóa công nghệ theo mô hình Thung lũng Silicon tại Việt Nam - VSV), các cơ sở ươm tạo doanh nghiệp ở thành phố, và các quỹ đầu tư mạo hiểm tư nhân và quốc tế nhằm hỗ trợ gián tiếp và trực tiếp cho trên 300 dự án khởi nghiệp sáng tạo thông qua hoạt động tư vấn, đào tạo, kết nối, ươm tạo; tham gia trưng bày, giới thiệu sản phẩm, dịch vụ; 700 nhóm khởi nghiệp được đào tạo những kiến thức cơ bản để giúp phát triển ý tưởng, sản phẩm khởi nghiệp; đào tạo 12 giáo viên chuyên trách về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo cho 4 trường đại học của TP Hồ Chí Minh.

- Hỗ trợ tổ chức các Ngày hội đầu tư (Demo Day) để các nhóm

khởi nghiệp kêu gọi vốn từ các nhà đầu tư trong nước và khu vực Đông Nam Á; hỗ trợ các cơ sở ươm tạo và các tổ chức thúc đẩy kinh doanh qua các khóa tập huấn nâng cao năng lực và đánh giá hiệu quả hoạt động theo tiêu chuẩn quốc tế.

- Thử nghiệm mô hình OpenLab (Phòng thí nghiệm RAD - Research Application Datas) của Trung tâm Dịch vụ phân tích thí nghiệm với diện tích 120 m² nhằm ưu tiên hỗ trợ các dự án khởi nghiệp sáng tạo trong hoạt động kiểm nghiệm, phân tích, hoàn thiện sản phẩm trong lĩnh vực hóa và vi sinh.

- Xây dựng 4 cổng thông tin hỗ trợ hoạt động đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp: Cổng thông tin đổi mới sáng tạo (www.innovationhub.vn), Cổng thông tin khởi nghiệp (www.thehub.vn), Cổng thông tin sáng kiến cộng đồng (www.socialideas.vn), Cổng thông tin giao dịch công nghệ (www.techmart.cesti.gov.vn) nhằm gắn kết các cộng đồng khởi nghiệp, tạo thuận lợi cho cộng đồng khởi nghiệp tiếp cận các cơ chế chính sách hỗ trợ, các quy trình, thủ tục hiện hành của thành phố, và các thông tin về ưu đãi đầu tư liên quan đến khởi nghiệp; đồng thời là nơi kết nối các ý tưởng khởi nghiệp, dự án khởi nghiệp sáng tạo có tiềm năng với các nhà đầu tư phù hợp...

- Xây dựng các quy trình hỗ trợ gián tiếp cho dự án khởi nghiệp sáng tạo bằng ngân sách sự nghiệp KH&CN (tối đa 2 tỷ đồng/dự án) thông qua các tổ chức hỗ trợ khởi nghiệp, ươm tạo doanh nghiệp và thúc đẩy kinh doanh, để cung cấp các gói ưu đãi/

miễn phí về không gian làm việc chung, phòng thí nghiệm mở, các gói đào tạo kỹ năng quản trị kinh doanh, tư vấn gọi vốn, tiếp cận nhà đầu tư, tư vấn xây dựng mô hình kinh doanh, đăng ký tài sản trí tuệ, định giá công nghệ, hỗ trợ hoàn thiện sản phẩm...

Kế hoạch trong thời gian tới

Trong thời gian tới, để các chính sách hỗ trợ khởi nghiệp đổi mới sáng tạo thực sự đi vào đời sống, đóng góp tích cực cho phát triển kinh tế - xã hội, thành phố sẽ đẩy mạnh hơn nữa việc hỗ trợ và đồng hành với các hoạt động khởi nghiệp đổi mới sáng tạo. Trong đó đặc biệt chú trọng tới các hoạt động cụ thể sau:

- Hỗ trợ cơ sở hạ tầng cho HSTKN và cộng đồng khởi nghiệp với tổng quy mô 40.000 m² sàn, trong đó triển khai hợp tác công - tư xây dựng 2 cơ sở ươm tạo theo mô hình quốc tế phục vụ phát triển 2 trong 4 ngành công nghiệp trọng điểm.

- Hỗ trợ hình thành và hoạt động HSTKN của 4 ngành công nghiệp trọng điểm.

- Xây dựng Trung tâm Thúc đẩy khởi nghiệp sáng tạo của thành phố từ nền tảng của SIHUB, với các chức năng chính như tổ chức sự kiện kết nối HSTKN cung cấp không gian làm việc chung (co-working space, markerspace, openlab), ươm tạo - huấn luyện - tư vấn gọi vốn, đào tạo - tư vấn đổi mới sáng tạo, quảng bá/triển lãm sản phẩm công nghệ của doanh nghiệp khởi nghiệp; hỗ trợ hình thành HSTKN; hỗ trợ phát triển 10 trung tâm ươm tạo thuộc các trường đại học và viện nghiên cứu.

- Tiếp tục các hoạt động hỗ trợ cộng đồng khởi nghiệp thông qua việc tổ chức các sự kiện, các cuộc thi khởi nghiệp trên địa bàn thành phố theo hình thức hợp tác đối tác công tư (PPP) nhằm xác định các dự án khởi nghiệp sáng tạo có tiềm năng lớn để tham gia vào các chương trình hỗ trợ của thành phố.

Song song với những hoạt động cụ thể trên, thành phố tiếp tục tạo điều kiện thực hiện tốt liên kết ba nhà: Nhà khoa học (trường đại học, viện nghiên cứu) - doanh nghiệp - nhà nước, vì đây là cơ sở cho đổi mới sáng tạo. Mục tiêu đến năm 2020, 50% trường phổ thông và 20 trường đại học có hoạt động đào tạo đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp. Khuyến khích và hỗ trợ các trường đại học, các khu công nghiệp hoặc bất kỳ tổ chức/cá nhân nào có điều kiện và mong muốn xây dựng các trung tâm ươm tạo hỗ trợ cho hoạt động khởi nghiệp; khuyến khích việc hình thành các quỹ hỗ trợ khởi nghiệp; khuyến khích đội ngũ chuyên gia, cố vấn trong các lĩnh vực tham gia vào quá trình khởi nghiệp; khuyến khích các công ty, tập đoàn hàng đầu trong các lĩnh vực sản xuất, kinh doanh tham gia góp ý, đỡ đầu các khởi nghiệp cùng ngành ✍

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Báo cáo về hoạt động hỗ trợ đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp của Sở KH&CN TP Hồ Chí Minh.
2. Báo cáo dự án IPP: International Best Practices on Supporting Startup Ecosystems.
3. <https://steveblank.com>.